

07. Kadernota Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering 2022

a. Lopende activiteiten GGU en Kadernota GGU 2022

b. Voorstellen voor nieuwe investeringen

Bijlage bij ledenbrief 19 mei 2021: “Uitnodiging ALV 16 juni 2021”

Samenvatting

Gemeenten zijn gesteld voor grote maatschappelijke en organisatorische opgaven. Een aantal daarvan is beter te realiseren door gezamenlijk op te trekken. Daarom zijn gemeenten in 2018 gestart met de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU), waarvoor er jaarlijks een fonds bij VNG beschikbaar wordt gesteld voor de financiering van collectieve activiteiten om de uitvoering in alle gemeenten te versterken.

Een groot deel van de GGU bestaat uit structurele activiteiten die een bewezen en geaccepteerde meerwaarde leveren voor alle gemeenten. Daarnaast werken we aan nieuwe ontwikkelingen in programma's en projecten. We hanteren daarbij Common Ground als leidend inrichtingsprincipe om de flexibiliteit en continuïteit van de gemeentelijke informatiehuishouding te verbeteren. Deze kadernota 2022 biedt de kaders voor initiatieven gericht op nieuwe wetgeving, nieuwe technologie en maatschappelijke ontwikkelingen die alle gemeenten raken zoals de gevolgen van COVID-19.

Het College van Dienstverleningszaken heeft in samenspraak de VNG-commissies Informatiesamenleving, EKEM, RWM, PSI en ZJO drie nieuwe proposities geformuleerd die door uitbreiding van de scope van de GGU kunnen worden gerealiseerd. Dat betreft (1) Kwaliteit en rechtmatigheid zorg en jeugd, (2) Publieke Gezondheid en (3) Fysieke Leefomgeving. Op basis hiervan stelt het Bestuur het volgende:

Overwegende dat:

- De toenemende complexiteit in de gemeentelijke uitvoering op diverse domeinen vraagt om gezamenlijk optrekken in het kader van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering;
- Het instrument Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering zich de afgelopen jaren heeft bewezen door bijvoorbeeld schaarse kennis te bundelen bij de informatiebeveiligingsdienst en efficiency voordelen te behalen via gezamenlijke inkoop;
- Gewaardeerde collectieve programma's en diensten die de afgelopen jaren zijn opgezet met behulp van subsidies, zoals op gebied van kwaliteit en rechtmatigheid zorg en de fysieke leefomgeving (incl de energietransitie), ook volgend jaar meerwaarde hebben;
- De GGU begroting sinds 2018 heeft gefluctueerd tussen de €44 mln en €60 mln (gedekt door het Fonds GGU in combinatie met derde geldstromen);
- Een financiële bijdrage aan gemeenten vanuit het rijk als voorwaarde geldt voor investeringen die we gezamenlijk doen in het domein van publieke gezondheid en fysieke leefomgeving, en waarover we met het rijk in gesprek zijn;

Legt het Bestuur de volgende voorstellen aan u voor (bedragen exclusief BTW):

1. De kadernota GGU 2022 vast te stellen met daarin verwerkt het portfolio, inclusief nieuwe structurele diensten.
2. Een opbouw van het Fonds GGU op basis van:
 - a. de jaarlijkse indexatie (loon en prijs/inwoneraantal), conform het ALV-besluit van 2020 (€936.000);
 - b. de toevoeging (conform, de instelling van de GGU op de ALV van 2017 en de [Verkenning verbreding en beheer GGU op de BALV 2019](#)) van structurele diensten op gebied van de ketens Werk, Schulden en Inburgering, en 24x7 ondersteuning van GGI-netwerk (€1.000.000).
3. De budgetneutrale omzetting van de financiering van structurele diensten gericht op de effectieve en doelmatige samenwerking met ketenpartners aan toezicht en handhaving in het sociaal domein. Dit gebeurt conform eerder besluit in de ALV van 2020, door een structurele toevoeging aan het gemeentefonds vanuit het ministerie van SZW, via het Fonds GGU beschikbaar te stellen (€3.050.000).

Als gevolg de besluiten 2 en 3, groeit het Fonds GGU van €44.380.000 tot €49.366.000, waarvan €3.050.000 wordt gedekt via de structurele ophoging van het gemeentefonds. De bijdrage per inwoner is voor deze onderdelen (2 en 3) gelijk aan € 2,825 (excl. BTW). Vervolgens legt het bestuur de volgende besluiten aan u voor:

4. Om fouten en fraude bij de uitvoering van de WMO en Jeugdwet te voorkomen, collectief structureel €1.050.000 te investeren in de propositie Kwaliteit en rechtmatigheid zorg, via het Fonds GGU.
5. In het kader van infectieziektebestrijding, crisisbeheersing en versterking van de preventieve gezondheidsinfrastructuur, collectief programmatisch €470.000 het principebesluit te nemen om te investeren in de propositie Publieke gezondheid, via het Fonds GGU. Noodzakelijke voorwaarde voor deze investering is de compensatie vanuit het rijk voor de inzet van gemeenten op preventieve publieke gezondheid.
6. Om invulling te geven aan het klimaatakkoord, de energietransitie en vraagstukken rond klimaatadaptatie, de woningbouwopgave en milieuproblematiek (stikstof, PFAS en afval), collectief programmatisch €4.000.000 te investeren in de propositie Fysieke leefomgeving. Noodzakelijke voorwaarde voor deze investering is de compensatie vanuit het rijk voor de inzet van gemeenten op de energietransitie en andere vraagstukken.
7. Als uitsluitel over compensatie vanuit het rijk door de kabinetsformatie langer op zich laat wachten dan voorzien, het bestuur te mandateren om voor de propositie Fysieke leefomgeving (beslispunt 6) een overbruggingsplan uit te werken om de met subsidies opgebouwde ondersteuningsstructuur in stand te houden.

Als gevolg van de proposities bij beslispunten 4 t/m 6 groeit het Fonds GGU met €5.520.000 tot €54.886.000. Inclusief de proposities is de bijdrage per inwoner gelijk aan € 3,141 (excl. BTW). Indien de ALV instemt met deze voorstellen zal het VNG Bestuur deze laten uitwerken in een jaarplan 2022 en ter informatie toezenden aan de BALV. Hierbij wordt getoetst of de voorwaarden bij beslispunten 5 en 6 zijn ingelost. Als dit niet het geval is, worden de proposities ook niet tot uitvoering gebracht en komt de voorgestelde investering via het GGU-Fonds te vervallen.

Toelichting

Gemeenten zijn gesteld voor grote maatschappelijke en organisatorische opgaven. Een aantal daarvan is beter te realiseren door gezamenlijk op te trekken. Daarom zijn gemeenten in 2018 gestart met de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU), waarvoor er jaarlijks een fonds bij VNG beschikbaar wordt gesteld voor de financiering van collectieve activiteiten om de uitvoering in alle gemeenten te versterken. De laatste tijd is er politiek en maatschappelijk steeds meer aandacht voor het belang van de uitvoering, hier kan de overheid het verschil maken. Via de GGU werken we als gemeenten collectief aan onze uitvoeringskracht.

Maatschappelijke opgaven

De activiteiten die we in het kader van de GGU ondernemen, dragen in verschillende mate en op verschillende manieren bij aan de strategische opgaven uit de verenigingsstrategie 'Gemeenten2024'. Binnen de kaders van het GGU Meerjarenprogramma 2020–2024 is het GGU-portfolio in 2021 herijkt. De kadernota 2022 bouwt hierop voort en biedt de kaders voor initiatieven gericht op nieuwe wetgeving, nieuwe technologie en maatschappelijke ontwikkelingen die alle gemeenten raken zoals de gevolgen van COVID-19.

Huidige activiteiten

Veel bestaande GGU-activiteiten zijn beproefd en zijn te gebruiken door gemeenten die de gezamenlijke ontwikkelingen slim volgen. We hanteren daarbij Common Ground als leidend kader om de flexibiliteit en continuïteit van de gemeentelijke informatiehuishouding te verbeteren. Een groot deel van de GGU bestaat uit structurele activiteiten die een bewezen en geaccepteerde meerwaarde leveren voor alle gemeenten (denk bijvoorbeeld aan het Ketenbureau i-Sociaal Domein, het Servicecentrum Gemeenten, het WOZ-datacenter en de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten). Deze structurele activiteiten zijn in de kadernota voor 2022 explicieter uitgelicht dan voorheen. Bovendien zullen we in 2022 nieuwe structurele diensten ontwikkelen, dit gaat om regie op beheer van de (informatie)ketens op werk, schulden en inburgering, en om 24x7 ondersteuning van het GGI-netwerk. Daarnaast werken we aan nieuwe ontwikkelingen in programma's en projecten (denk bijvoorbeeld aan standaardisatie van gegevensuitwisseling en informatiemodellen in de domeinen werk, inkomen, schuldhulpverlening en inburgering, de agenda digitale veiligheid en implementatieondersteuning bij de Omgevingswet, de Wet open overheid (Woo), het Besluit digitale toegankelijkheid overheid (BDTO) en het Wetsvoorstel Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV).

Nieuwe proposities

In 2019 is tijdens de ALV het GGU-meerjarenprogramma 2020-2024 vastgesteld. Tijdens de volgende vergadering op de BALV van 2019 is afgesproken dat het bestuur concrete voorstellen kan doen voor uitbreiding van GGU-activiteiten. In 2020 is het GGU-programma herijkt, waarbij de inhoudelijke opgaven van gemeenten meer als uitgangspunt zijn gekozen. De afgelopen maanden heeft het College van Dienstverleningszaken over deze kadernota gesproken met de VNG-commissies Informatiesamenleving, EKEM, RWM, PSI en ZJO. Hierbij is gekeken naar de lopende GGU-activiteiten, én naar nieuwe ontwikkelingen die door uitbreiding van de scope van de GGU kunnen worden gerealiseerd. Op basis hiervan zijn drie nieuwe proposities geformuleerd:

1) *Kwaliteit en rechtmatigheid zorg en jeugd*

Om fouten en fraude bij de uitvoering van de WMO en Jeugdwet voorkomen, is een betere werking van toezicht en handhaving nodig. Dat geldt zowel voor individuele gemeenten alsook landelijk in de samenwerking met ketenpartners. Daarom stellen we nieuwe GGU-proposities voor op het gebied van *preventie* en *interventie*. Denk bijvoorbeeld aan ondersteuning bieden bij het aansluiten op en gebruik maken van het Waarschuwingsregister, samenwerking met het Informatieknooppunt zorgfraude (IKZ), specialistische kennis en advies om fouten en fraude te voorkomen, het ontsluiten van sturingsinformatie via de landelijke monitor sociaal domein en het gezamenlijk afspraken maken met landelijke ketenpartners. Deze nieuwe proposities vergen een extra investering van ruim 1 miljoen en zijn in de bijlage bij de kadernota 2022 uitgewerkt.

2) *Publieke Gezondheid*

Publieke gezondheid gaat over gezonde inwoners, leefbare wijken en buurten, en een gezonde en energieke samenleving. Naast effectieve infectieziektebestrijding en crisisbeheersing is het zaak om

de preventieve gezondheidsinfrastructuur lokaal te versterken. Om de gemeentelijke uitvoering te verbeteren gaan we de sturing op de publieke gezondheid versterken en sluitende werkafspraken maken met verzekeraars om de gezondheid van de samenleving te bevorderen. Door in te zetten op een gezamenlijke gemeentelijke ICT-infrastructuur en standaarden voor gegevensdeling gaan we de huidige informatievoorziening van de publieke gezondheid verbeteren. En om de versnippering van gezondheidsstatistieken tegen te gaan bundelen we datasets en kennis. Deze nieuwe proposities vergen een extra investering van 470K en zijn in de bijlage bij de kadernota 2022 uitgewerkt. Hier zal alleen mee worden gestart als het nieuwe kabinet ook een bijdrage zal leveren aan deze opgaven, conform artikel 2 regelgeving over interbestuurlijke verhoudingen.

3) *Fysieke Leefomgeving*

Om lokaal uitvoering te geven aan het Klimaatakkoord stellen we nieuwe GGU-proposities voor, die voortbouwen op programma's en diensten die de afgelopen jaren met succes zijn opgezet met behulp van subsidies. Denk bijvoorbeeld aan samenwerking met corporaties en netbeheerders om het aanbod van data, uitvoerings- en sturingsinformatie af te stemmen op gemeentelijke behoeften, ondersteuning bij onderhandeling met marktpartijen over de aanleg van laadinfrastructuur en warmtenetten en de inzet van specialistische kennis en expertise op het gebied van het inbedden van warmte in het energiesysteem, de Wet collectieve warmtevoorziening en de gemeentelijke opdrachtgeversrol in het VTH-stelsel. Voor deze nieuwe proposities ontwikkelen we een aanpak gebaseerd op regionale en landelijke bijeenkomsten, verdiepende kennissessies, klankbordgroepen en informatieproducten zoals handreikingen, standaarden, uitvoeringskaders en infographics.

De ROB heeft becijferd dat de alleen al de gemeentelijke uitvoeringslasten die voortkomen uit het Klimaatakkoord de komende drie jaren neerkomen op meer dan 1,5 miljard. De propositie fysieke leefomgeving vraagt een investering van 4 miljoen aan collectieve projecten en programma's om de nieuwe taken te ondersteunen. Deze zijn in de bijlage bij de kadernota 2022 uitgewerkt. Ook voor deze proposities in de fysieke leefomgeving geldt dat een tegemoetkoming vanuit het rijk, conform artikel 2 regelgeving over interbestuurlijke verhoudingen, randvoorwaardelijk is voor de investering via het GGU-fonds.

Begroting en omvang fonds

Voor 2022 is de omvang van de GGU-activiteiten zoals beschreven in de Kadernota ruim 50,5 miljoen euro, waarvan 30,4 miljoen wordt besteed aan structurele diensten en 20,1 miljoen aan de ontwikkeling van nieuwe diensten. Deze kosten worden gedekt met 45,5 miljoen uit het GGU-fonds, ruim 3 miljoen door budgetneutrale toevoeging van activiteiten, 1 miljoen door intensivering van budget voor structurele diensten en ruim 1 miljoen uit verwachte derde geldstromen en onderhanden werk.

Daarbovenop stellen wij voor om in totaal ruim 5,5 miljoen budget toe te voegen voor investering in de hierboven beschreven nieuwe proposities. Indien de leden instemmen met zowel de Kadernota als de drie nieuwe proposities, omvat de totale GGU-begroting ruim 56 miljoen euro in 2022.

De maatschappelijke opgaven en bijbehorende proposities worden gesteund door de relevante beleidscommissies. Tegelijkertijd is het van belang om de financiële situatie van gemeenten mee te wegen; Voorwaarde voor de investeringen is dat het rijk tegemoet komt aan de toename aan gemeentelijke uitvoeringskosten. Het is aan de leden om te besluiten over de mate waarin het Fonds GGU kan groeien, gegeven de opgaven waarvoor ze zich gesteld zien.

Ten slotte

Ik nodig u van harte uit om kennis te nemen van de Kadernota GGU 2022 en er als college en raad over in gesprek te gaan. Wij bevelen van harte aan om in te stemmen met de voorstellen voor de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering.